

Ympäristö- ja rakennuslautakunta 17.09.2026 § 112

§ 112

Lausunnon antaminen yksityisen luonnonsuojelualueen perustamisesta ja esitetyistä rauhoitusmääräyksistä (UUD/4361/2026)

Valmistelijat / lisätiedot:
Lundgren Laura

laura.lundgren@espoo.fi
Puhelinnumero 043 825 7184

Päätösehdotus

Esittelijä
Ympäristöjohtaja Söderman Tarja

Ympäristö- ja rakennuslautakunta antaa seuraavan Espoon kaupungin lausunnon:

Espoon kaupunki puoltaa esitystä luonnonsuojelualueen perustamiseksi Espoon keskuspuistossa sijaitsevalle selostusosasta tarkemmin ilmenevälle yksityiselle kiinteistölle.

Nykytilanne

Kiinteistö on pohjoisessa ja lounaassa selännemetsää, keskeisiltä osiltaan entistä viljelymaata. Espoon ympäristönsuojelun palvelualue on selvittänyt Keskuspuiston uhanalaisia luontotyyppejä mm. vuonna 2023 ja selvityksen mukaan entinen viljelymaa on kehittynyt tuoreeksi keskiravinteiseksi, ja kosteaksi runsasravinteiseksi lehdoksi. Alueen lounaisosan selännemetsä on varttunutta havupuuvaltaista tuoretta kangasmetsää. Pohjoisosan rinnemetsää ei ole kuvioitu selvityksessä.

Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu

Kiinteistö sisältyy kauttaaltaan Espoon keskuspuistoon, jonka ohjeelliset rajat on esitetty Espoon kaupungin Keskuspuisto I osayleiskaavassa sekä 3.6. – 3.9.2024 nähtävillä olleessa Espoo 2060 yleiskaavaluonnoksessa. Niin osayleiskaavassa kuin yleiskaavaluonnoksessa kiinteistölle on merkitty virkistysaluetta sekä luonnonsuojelualueutta. Espoon kaupunki ei ole suunnitellut kiinteistölle rakentamista eikä kaupungilla ei tiedossa kiinteistölle muita maankäytön varauksia, kuten uusia kaapeleita tai vesihuoltolinjoja.

Alueella voimassa olevassa kaavassa Espoon Keskuspuisto I osayleiskaavassa kiinteistön poikki maaston kuviorajaa mukaillen on osoitettu reittimerkintä, joka osoittaa pääasiassa ulkoilua ja muuta virkistystoimintaa palvelevaa reittiä ja joka on yhteytenä sitova, mutta sijainniltaan ohjeellinen. Reitti on osoitettu myös Espoon kaupunginhallituksen hyväksymässä ulkoilureittien yleissuunnitelmassa

(26.5.2008) ja Kotiseudun ulkoilupolut -ohjelmassa, joka on kaupungin pitkän aikavälin kehittämisohjelma (2021–2030).

Tätä reittiä ei ole toteutettu, mutta nykytilanteessa kiinteistöllä on ihmisten tekemiä polkuja, jotka on merkitty peruskartoille jo vähintään vuodesta 1945 alkaen. Polut ovat aktiivisessa käytössä avointen ulkoilureittisovellusten perusteella. Vireillä olevan Espoon Yleiskaava 2060 suunnittelun yhteydessä alue on tunnistettu tärkeäksi paikallisen virkistyskäyttöpaineen ohjauksen näkökulmasta.

Virkistyskäyttöpaine ja kulun ohjaaminen

Kaupunki laati Yleiskaava 2060 luonnoksen valmistelun yhteydessä Keskuspuiston maankäyttötarkastelun (2023). Selvityksessä alue on esitetty merkinnällä "Virkistysmetsä" tai "-alue, jolla erityisiä luonnonarvoja ja ulkoilun ohjaustarvetta. Luonnonarvojen ja ekologisen verkoston kannalta erityisen tärkeä metsäinen tai avoin virkistysalue, jolla virkistyskäytön ohjaustarve on erityisen suuri. Virkistyskäyttöpaineen vaikutuksia luontoon lievennetään tapauskohtaisesti esimerkiksi ohjaamalla virkistyskäyttöä sitä kestäville alueille tai toisaalta kehittämällä reittejä ja rakenteita luontoarvojen säilymisen turvaamiseksi."

Kaupungin kasvaessa ja tiivistyessä Espoon keskuspuiston reunamilla, Espoon kaupunki on tunnistanut tarpeen lisätä Keskuspuiston reittejä, jotta voimistuva virkistyskäyttöpaine pystytään ohjaamaan pois herkiltä luontokohteilta. Erityisesti Suurpellon asukasmäärän ennakoidaan kasvavan seuraavien vuosikymmenten aikana. Keskuspuiston pohjoisosissa ja kiinteistön läheisyydessä Keskuspuiston virkistysreitit ovat harvassa. Ne eivät riitä tulevaisuudessa asukkaille. Lisäksi laadukkaalla ulkoilureitillä olisi tarpeen kytkeä Kuurinniityn-Bosmalmin alueet Henttaan-Sepänkylän alueisiin.

Espoon kaupunki katsoo, että Keskuspuisto I osayleiskaavassa osoitettu reittitarve kiinteistön poikki on edelleen ajankohtainen ja tarpeellinen ja sen parantaminen tulisi mahdollistaa myös tulevaisuudessa.

Kiinteistön pohjoispuolella YSA201513 Lillträskbergetin luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräykset eivät salli uusien polkujen tai muiden reittien rakentamista. Lillträskbergetin luonnonsuojelualueen ja kiinteistön väliin jää noin 5–8 m leveä maakaistale, joka on Espoon kaupungin omistuksessa. Teoriassa tälle kapealle vyöhykkeelle voisi mahtua ulkoilureitti, mutta korkeuserojen ja maaston osittaisen kallioisuuden vuoksi reittiä ei näytä olevan mahdollista toteuttaa tälle sijainnille. Espoon kaupungin omissa alustavissa reittitarkasteluissa uusi virkistysreitti on luonnosteltu nykyisen polun kohdalle maaston luontevaan kohtaan korkeuskäyriä ja kuviorajoja seuraillen. Tällöin uusi virkistysreitti kulkisi kiinteistön poikki vuosikymmeniä vanhaa polkulinjausta seuraillen.

Mahdollinen uusi virkistysreitti ei voi kiertää kiinteistöä etelästä, koska uusi luonnonsuojelualue rajautuu aivan kiinni rakennettujen pientalokiinteistöihin. Lillhemtin alueella, missä kiinteistö on, Espoon kaupunki katsoo, ettei virkistystä tulisi ohjata Keskuspuistoon katuja pitkin. Kadut ovat kapeita ja niillä ei ole eroteltu jalankulkua ajoliikenteestä.

Jalankulun erottelu vaatisi olemassa olevien pientalotonttien pihojen pienentämistä, mitä asukkaat vastustavat.

Esitetyt rauhoitusmääräykset mahdollistavat uuden virkistysreitin rakentamisen, mikäli se on hoito- ja käyttösuunnitelman mukainen. Luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelman laatii maanomistaja. Espoon kaupunki puolestaan suunnittelee, toteuttaa ja ylläpitää Keskuspuiston virkistysreittejä. Tämän kaltainen järjestely vaikuttaa haastavalta kaikille osapuolille. Espoon kaupunki toivoo rauhoitusmääräystä, joka mahdollistaisi yhden virkistysreitin rakentamisen kiinteistön poikki. Tämän virkistysreitin tulisi liittyä Keskuspuiston käytön kestävään ohjaamiseen. Espoon kaupunki hyväksyy sen, että rauhoitusmääräys voi rajoittaa virkistysreitin valaistusta ja muita ominaisuuksia.

Espoon kaupunki ei suosittele, että yksityisen luonnonsuojelualue rajautuu aivan kiinni pientalokiinteistöihin. Metsän reunalle muodostuu aina vaarallisia puita, koska reunalla puut ovat alttiita voimakkaalle tuulelle ja auringonvalolle. Vaikka rauhoitusmääräykset sallivat kiinteistöille vaarallisten puiden poistamisen, on kiinteistön omistajilla työlästä ja hidasta saada vaaralliset puut poistetuksi yksityiseltä luonnonsuojelualueelta. Rauhoitusmääräyksessä tulisi määrittää, kenen vastuulla vaarallisten puiden kaato on.

Muilta osin Espoon kaupunki pitää esitettyjä rauhoitusmääräyksiä hyvinä. Espoon kaupungille on tärkeää, että rauhoitusmääräyksillä ohjataan puiden poistoja, miten poluilla saa kulkea, saako metsästää, marjastaa sekä sienestää. Espoon keskuspuistossa järjestetään tapahtumia (kuten pelastuskoiraharjoitukset) ja urheilukilpailuja (kuten suunnistus ja polkujuoksu). Espoon keskuspuiston muiden luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräyksissä on otettu kantaa tapahtumiin, kilpailuihin, maastopyöräilyyn sekä korien kytkettynä pitämiseen. Espoon kaupunki kehottaa näiden teemojen huomioimiseen myös tämän uuden yksityisen luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräyksissä.

Lisätietoa Espoo 2060 yleiskaavasta:

<https://www.espoo.fi/fi/hankkeet/espoo-yleiskaava-2060>

Lisätietoa Espoon ulkoilu- ja liikuntareiteistä:

<https://www.espoo.fi/fi/espoo-liikkuu/liikunta-ja-ulkoilureitit>

Lisätietoa Espoon uhanalaisten luontotyyppien kartoituksista:

<https://www.espoo.fi/fi/liikunta-ja-luonto/tietoa-luonnosta/luonnonsuojelu-espoossa>

Käsittely

Ympäristöjohtaja Tarja Södermanin estyneenä ollessa asian esitteli ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksen johtajan 6.6.2025 tekemän sijaistuspäätöksen mukaisesti ympäristötietopäällikkö Mira Soini.

Päätös

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Uudenmaan Elinvoimakeskus on pyytänyt Espoon kaupungilta lausuntoa yksityisen hakemasta luonnonsuojelualueen perustamisesta kiinteistölle [REDACTED] ja esitetyistä rauhoitusmääräyksistä 18.9.2026 mennessä. Lausunnot on saatu lisäaikaa 30.9.2026 saakka.

Uudenmaan elinvoimakeskus katsoo, että lausuntopyyntö on aiheellinen suojelukohteen sijainnin vuoksi, koska tämä sijaitsee asemakaavoitetun omakotiasuinalueen vieressä.

Toimivalta

Espoon kaupungin hallintosäännön I osan 4 luvun 9 §:n 14 kohdan mukaan lautakunnan tehtävänä on antaa kaupunginhallituksen puolesta kaupungin lausunnot lautakunnan tehtäväalueeseen kuuluvissa asioissa, jollei lausuntopyynnöstä tai käsiteltävänä olevan asian luonteesta muuta johdu. Ympäristö- ja rakennuslautakunnan tehtävänä on hallintosäännön mukaan vastata kunnalle luonnonsuojelulain mukaan kuuluvista tehtävistä

Kohteen kuvaus

Kohde on pinta-alaltaan n. 3,0 ha ja sijoittuu Espoon keskuspuistossa Henttaanmetsään Henttaan kaupunginosassa.

Lillträskbergetin luonnonsuojelualueen vieressä sijaitseva kohde koostuu pääosin varttuneemmista kuusivaltaisista tuoreen kankaan metsistä. Lisäksi kohteeseen sisältyy karumpaa kalliometsää, lehtimetsää ja puronotko. Kohteella kasvaa useita järeitä haapoja, ja sieltä löytyy runsaasti lahoppua sekä maa- että pystypuina. Kohteen sijainti olemassa olevan luonnonsuojelualueen vieressä parantaa sen monimuotoisuusarvoa.

Espoon kaupungin Keskuspuisto I osayleiskaavassa kohde on merkitty lähivirkistysalueeksi (VL-1, VL-2) ja luonnonsuojelualueeksi (SL). Kohde täyttää Metsien monimuotoisuuden toimenpideohjelman (METSO) luonnontieteelliset valintaperusteet monimuotoisuudelle merkittävien kangasmetsien osalta.

Esitys kohteen rauhoitusmääräyksiksi

I Yleiset rajoitukset

Koko alueella on kielletty:

- metsänhakkuu ja muut metsänhoitotoimet;
- elävien ja kuolleiden kasvien, kasvinosien ja sienien ottaminen tai vahingoittaminen;
- maa-aineksien tai kaivoskivennäisten ottaminen ja maa- ja kallioperän vahingoittaminen ja muuttaminen;
- ojien kaivaminen, vesien perkaaminen ja patoaminen;
- rakennusten, rakennelmien, teiden ja polkujen rakentaminen;
- tulenteko, telttailu ja muu leiriytyminen;
- luonnonvaraisten selkärankaisten eläinten pyydystäminen, tappaminen tai hätyyttäminen tai niiden pesien hävittäminen ja selkärangattomien

eläimien pyydystäminen tai kerääminen sekä
– kaikenlainen muu toiminta, joka muuttaa alueen maisemakuvaa tai vaikuttaa epäedullisesti luonnonoloihin tai eliölajien säilymiseen.

II Liikkumisrajoitukset

Alueella on kielletty:
– liikkuminen moottoriajoneuvoilla.

III Sallitut toimenpiteet

Edellä olevien määräysten estämättä sallitaan:
– olemassa olevien polkujen kulkuyhteyden ylläpitäminen siten, että kaatuneet puut voidaan siirtää polun viereen;
– yksittäisten rakennuksille vaarallisten puiden kaataminen Lupa- ja valvontaviraston suostumuksella;
– marjojen ja hyötysienien poiminta;
– metsästys;
– moottoriajoneuvolla ajo, kun ajo liittyy alueen hoitoon;
– haitallisten vieraslajien poistaminen;
– luonnonsuojelualueen rakennepiirteiden ja lajiston kartoittaminen;
– elinvoimakeskusten tai Metsähallituksen toteuttamat luonnonhoidon tehtävät sekä – Lupa- ja valvontaviraston hyväksymän hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen.

Pyydetyt kannanotot

Espoon Ympäristönsuojelun palvelualue on valmistellut Espoon kaupungin yhteisen kannanoton ja on pyytänyt kannanoton valmistelua varten kommentit suojeluhakemukseen kaupungin yleiskaava- ja asemakaavayksiköistä, kaupunkitekniikan keskuksesta sekä tonttiyksiköltä.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 EI JULKAISTA_Elinvoimakeskusten lausuntopyyntö luonnonsuojelualueen perustamisesta_sisältää henkilötietoja

Oheismateriaali

Tiedoksi

Uudenmaan elinvoimakeskus, kirjaamo
Aleksi Nurmi, Uudenmaan Elinvoimakeskus